

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 30. septembra 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Smernica 2008/115/ES – Návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín – Štátny príslušník tretej krajiny trpiaci vážnou chorobou – Rozhodnutie o návrate – Opravný prostriedok – Automatický odkladný účinok – Podmienky – Poskytnutie sociálnej pomoci – Články 19 a 47 Charty základných práv Európskej únie“

Vo veci C-233/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Cour du travail de Liège (Odvolací súd pre pracovnoprávne spory Liège, Belgicko) z 11. marca 2019 a doručený Súdnemu dvoru 18. marca 2019, ktorý súvisí s konaním:

B.

proti

Centre public d'action sociale de Liège,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, sudcovia M. Safjan, L. Bay Larsen (spravodajca), C. Toader a N. Jääskinen,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Krausenböck, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 22. januára 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- B., v zastúpení: pôvodne D. Andrien a P. Ansay, avocats, neskôr D. Andrien, avocat,
- Centre public d'action sociale de Liège, v zastúpení: pôvodne M. Delhaye a G. Dubois, avocats, neskôr M. Delhaye a J.-P. Jacques, avocats,
- belgická vláda, v zastúpení: P. Cottin, C. Pochet a C. Van Lul, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci C. Piront a S. Matray, avocates,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: francúzština.

- holandská vláda, v zastúpení: J. Langer, J.M. Hoogveld, M.K. Bulterman a M.H.S. Gijzen, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: A. Azema a C. Cattabriga, splnomocnené zástupkyne,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 28. mája 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 5 a 13, ako aj článku 14 ods. 1 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi B., štátnou príslušníčkou tretej krajiny, a Centre public d'action sociale de Liège (Verejné centrum sociálnej pomoci v Liège, Belgicko) (ďalej len „CPAS“) týkajúceho sa rozhodnutí CPAS, ktorými odňalo B. nárok na sociálnu pomoc.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 3 bod 2 smernice 2008/115 vymedzuje pojem „nelegálny pobyt“ ako „prítomnosť štátneho príslušníka tretej krajiny na území členského štátu, pričom táto osoba nespĺňa alebo prestala spĺňať podmienky vstupu ustanovené v článku 5 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1)] alebo iné podmienky vstupu alebo pobytu v uvedenom členskom štáte“.
- 4 Článok 5 tejto smernice stanovuje:
„Pri vykonávaní tejto smernice členské štáty zoberú náležite do úvahy:
...
c) zdravotný stav dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny,
a dodržiavajú zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia.“
- 5 Článok 9 ods. 1 uvedenej smernice znie:
„Členské štáty odložia odsun:
...
b) počas trvania pozastavenia udeleného v súlade s článkom 13 ods. 2“

6 Článok 13 ods. 1 a 2 tej istej smernice stanovuje:

„1. Dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny sa poskytne účinný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje príslušný súdny alebo správny orgán, alebo príslušný orgán zložený z členov, ktorí sú nestranní a majú zaručenú nezávislosť, na odvolanie sa proti rozhodnutiam vzťahujúcim sa na návrat uvedeným v článku 12 ods. 1 alebo na ich preskúmanie.

2. Orgán uvedený v odseku 1 má právomoc preskúmať rozhodnutia vzťahujúce sa na návrat uvedené v článku 12 ods. 1 vrátane možnosti dočasného pozastavenia ich výkonu, pokiaľ sa dočasné pozastavenie výkonu už neuplatňuje na základe vnútroštátnych právnych predpisov.“

7 Článok 14 ods. 1 smernice 2008/115 stanovuje:

„S výnimkou situácie uvedenej v článkoch 16 a 17 členské štáty zabezpečia, aby sa vo vzťahu k štátnym príslušníkom tretích krajín počas lehoty na dobrovoľný odchod poskytnutej v súlade s článkom 7 a v období, na ktoré sa odložil odsun v súlade s článkom 9, v čo najväčšej miere zohľadnili tieto zásady:

- a) zlúčenie rodiny s rodinnými príslušníkmi nachádzajúcimi sa na ich území,
- b) poskytovanie urgentnej zdravotnej starostlivosti a základnej liečby,
- c) poskytovanie prístupu k systému základného vzdelávania maloletým v závislosti od dĺžky ich pobytu,
- d) zohľadňovanie osobitných potrieb zraniteľných osôb.“

Belgické právo

8 Článok 57 ods. 2 loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'action sociale (základný zákon z 8. júla 1976 o verejných centrách sociálnej pomoci) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej stanovuje:

„Odchylné od ostatných ustanovení tohto zákona sa úloha verejného centra sociálnej pomoci obmedzuje na:

- (1) poskytovanie naliehavej zdravotnej pomoci cudzincom, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú v Belgickom kráľovstve,

...

Cudzinec, ktorý sa vyhlásil za utečenca a požiadal o priznanie postavenia utečenca, sa v Belgickom kráľovstve zdržiava neoprávnene, ak bola jeho žiadosť o azyl zamietnutá a bol mu doručený príkaz na opustenie územia.

Sociálna pomoc priznaná cudzincovi, ktorý ju poberal v čase, keď mu bol doručený príkaz na opustenie územia, sa s výnimkou naliehavej zdravotnej pomoci zastavuje v deň, keď cudzinec skutočne opustí územie, a najneskôr ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v príkaze na opustenie územia.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 9 B. podala 4. septembra 2015 v Belgicku žiadosť o azyl. Príslušný orgán túto žiadosť zamietol. Dňa 27. apríla 2016 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko) zamietla opravný prostriedok, ktorý B. podala proti rozhodnutiu o zamietnutí uvedenej žiadosti.
- 10 Dňa 26. septembra 2016 podala B. žiadosť o povolenie na pobyt zo zdravotných dôvodov, ktorú odôvodnila skutočnosťou, že trpí viacerými vážnymi chorobami.
- 11 Keďže táto žiadosť bola 22. decembra 2016 vyhlásená za prípustnú, získala B. nárok na sociálnu pomoc od CPAS.
- 12 Rozhodnutiami z 28. septembra 2017, doručenými 23. októbra 2017, bola žiadosť o povolenie na pobyt, ktorú podala B., zamietnutá a príslušný orgán voči nej vydal príkaz na opustenie belgického územia.
- 13 Dňa 28. novembra 2017 podala B. žalobu o neplatnosť a o pozastavenie výkonu týchto rozhodnutí na Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko).
- 14 Dvoma rozhodnutiami z 28. novembra 2017 CPAS odňalo B. nárok na sociálnu pomoc s platnosťou od 23. októbra 2017. Naopak, priznalo jej nárok na naliehavú zdravotnú pomoc od 1. novembra 2017.
- 15 Dňa 28. decembra 2017 podala B. na Tribunal du travail de Liège (Prvostupňový súd pre pracovnoprávne spory Liège, Belgicko) žalobu proti rozhodnutiam, ktorými jej CPAS odňalo nárok na sociálnu pomoc, pričom sa domáhala vrátenia svojich nárokov na túto pomoc od 23. októbra 2017.
- 16 Rozsudkom z 15. marca 2018 tento súd zamietol túto žalobu v rozsahu, v akom sa týkala nároku na sociálnu pomoc.
- 17 Dňa 16. apríla 2018 podala B. proti tomuto rozsudku odvolanie na Cour du travail de Liège (Odvolací súd pre pracovnoprávne spory Liège, Belgicko).
- 18 Tento súd poukazuje na to, že vzhľadom na dátum doručenia príkazu na opustenie belgického územia a v nadväznosti na nové rozhodnutie prijaté CPAS sa žaloba týka obdobia od 23. novembra 2017 do 31. januára 2018. Zdôrazňuje, že počas tohto obdobia B. nemala povolenie na pobyt.
- 19 Vnútroštátny súd odmietol priznať B. nárok na sociálnu pomoc na základe existencie prípadnej nemožnosti návratu zo zdravotných dôvodov v zmysle belgických právnych predpisov o sociálnej pomoci a konštatoval, že výsledok sporu vo veci samej závisí od účinkov, ktoré treba priznať riešeniu prijatému Súdny dvorom v rozsudku z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453).
- 20 Domnieva sa totiž, že odvolaniu podanému B. treba vyhovieť, pokiaľ sa má priznať odkladný účinok žalobe o neplatnosť a o pozastavenie výkonu, ktorú podala na Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory). Spresňuje, že podľa belgických predpisov táto žaloba nemá odkladný účinok, avšak taký účinok by jej mohol byť priznaný na základe rozsudku z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453). Domnieva sa však, že je ťažké určiť podmienky, za akých má súd pre sociálne záležitosti konštatovať odkladný účinok takej žaloby, keďže belgické súdy prijali v tomto smere protichodné rozhodnutia.
- 21 Za týchto okolností Cour du travail de Liège (Odvolací súd pre pracovnoprávne spory Liège) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Majú sa články 5 a 13 smernice 2008/115... v spojení s článkom 19 ods. 2 a článkom 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článkom 14 ods. 1 písm. b) tejto smernice v spojení s rozsudkom [z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453)] vykladať v tom zmysle, že

priznávajú odkladný účinok opravnému prostriedku podanému proti rozhodnutiu, ktoré ukladá štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý trpí vážnou chorobou, opustiť územie členského štátu, keď osoba, ktorá opravný prostriedok podala, tvrdí, že vykonanie tohto rozhodnutia ju môže vystaviť vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jej zdravotného stavu,

- pričom nie je potrebné posúdiť opravný prostriedok a samotné jeho podanie postačuje na pozastavenie výkonu rozhodnutia nariaďujúceho opustenie územia,
- alebo je potrebné okrajové preskúmanie týkajúce sa existencie obhájiteľnej výhrady alebo neexistencie dôvodu neprípustnosti, prípadne zjavnej nedôvodnosti žaloby podanej na Radu pre cudzinecké spory,
- alebo je potrebné úplné preskúmanie súdmi pre pracovnoprávne spory, aby sa určilo, či vykonanie tohto rozhodnutia naozaj môže vystaviť osobu, ktorá opravný prostriedok podala, vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jej zdravotného stavu?“

O prejudiciálnej otázke

O právomoci Súdneho dvora a prípustnosti položenej otázky

- 22 Belgická vláda v prvom rade tvrdí, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný, keďže sa ním od Súdneho dvora požaduje, aby podal výklad belgického práva. Na jednej strane sú podmienky udelenia povolenia na pobyt a pre priznanie nároku na sociálnu pomoc vo veci samej upravené výlučne týmto právom. Súdnemu dvoru na druhej strane neprináleží rozhodovať medzi rôznymi vnútroštátnymi smermi judikatúry, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd.
- 23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že mu neprináleží, aby v rámci prejudiciálneho konania vykladal vnútroštátne zákony a iné právne predpisy [pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. februára 2014, Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 60, ako aj z 20. januára 2016, DHL Express (Italy) a DHL Global Forwarding (Italy), C-428/14, EU:C:2016:27, bod 70].
- 24 V prejednávanej veci sa však vnútroštátny súd Súdneho dvora nepýta na výklad ustanovení belgického práva upravujúcich pobyt alebo sociálnu pomoc, ale na presný rozsah procesnej povinnosti vyplývajúcej z práva Únie, ktorá v určitých prípadoch ukladá povinnosť zabezpečiť odkladný účinok opravného prostriedku proti rozhodnutiu o návrate. Okolnosť, že rôzne belgické súdy chápali rozsah tejto povinnosti práva Únie odlišne, nemôže vylúčiť možnosť podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania na účely spresnenia rozsahu uvedenej povinnosti.
- 25 V druhom rade sa belgická vláda domnieva, že na účely rozhodnutia vo veci samej nie je potrebné odpovedať na položenú otázku. Na účely rozhodnutia o návrhu B. by mal totiž vnútroštátny súd iba vylúčiť nemožnosť návratu zo zdravotných dôvodov, čo už urobil, pričom by tento súd mohol poukázať na možnosť dotknutej osoby požiadať o predĺženie lehoty na dobrovoľné opustenie územia, ktorá by B. umožnila aj naďalej poberať sociálnu pomoc.
- 26 Význam položenej otázky na riešenie sporu vo veci samej spochybnila belgická vláda vo svojich ústnych pripomienkach, ako aj česká a holandská vláda tiež z dôvodu, že B. by sa naďalej neoprávnene zdržiavala na belgickom území, a to aj v prípade pozastavenia výkonu rozhodnutia o návrate, ktoré bolo voči nej prijaté. Tieto vlády z toho vyvodzujú, že jej žiadosť o sociálnu pomoc by mohla byť po tomto pozastavení stále zamietnutá, keďže právo Únie nebráni tomu, aby mal neoprávnene sa zdržiavajúci štátny príslušník tretej krajiny nárok na sociálnu pomoc v nižšej sume, než je suma poskytovaná štátnemu príslušníkovi tretej krajiny s legálnym pobytom.

- 27 Belgická vláda okrem toho tvrdí, že vnútroštátny súd nemá ako pracovnoprávny súd právomoc priznať odkladný účinok opravnému prostriedku, ktorý spadá do výlučnej právomoci iného belgického súdu, a že Cour de cassation (Kasačný súd, Belgicko) už na položenú otázku v nedávnom rozsudku odpovedal.
- 28 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 26, ako aj citovaná judikatúra).
- 29 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor teda môže odmietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sú mu položené (rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 27, ako aj citovaná judikatúra).
- 30 V prejednávannej veci treba nepochybne konštatovať, že vzhľadom na definíciu pojmu „nelegálny pobyt“ uvedenú v článku 3 bode 2 smernice 2008/115 by prípadné pozastavenie výkonu rozhodnutia o návrate prijatého voči B. neznamenal, že by sa jej pobyt mal kvalifikovať ako „legálny“ v zmysle tejto smernice. Za týchto podmienok sa nemožno domnievať, že právo Únie Belgickému kráľovstvu ukladá, aby v nadväznosti na takéto pozastavenie výkonu zabezpečilo B. práva rovnocenné právam priznaným štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa v tomto členskom štáte zdržiavajú oprávnene.
- 31 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu však vyplýva, že belgická právna úprava stanovuje, že v situácii, o akú ide vo veci samej, keď dotknutá osoba podala žiadosť o azyl, ktorá bola zamietnutá, a keď táto osoba nemá povolenie na pobyt, dochádza k obmedzeniu nároku na sociálnu pomoc až po tom, čo je tejto osobe doručené rozhodnutie o návrate. Vnútroštátny súd sa okrem toho domnieva, že k tomuto obmedzeniu nemôže dôjsť ku dňu, keď bola konštatovaná neoprávnenosť pobytu B., ale najskôr dňom uplynutia lehoty na dobrovoľný odchod priznanej dotknutej osobe v rozhodnutí o návrate, ktoré voči nej bolo prijaté.
- 32 S prihliadnutím na súvislosť, ktorú tak vnútroštátny súd konštatoval medzi účinkami rozhodnutia o návrate a obmedzením nároku na sociálnu pomoc priznaného belgickou právnou úpravou, nemožno vychádzať z toho, že by požadovaný výklad pravidiel práva Únie, ktoré sa týkajú prípadného automatického odkladu účinkov takého rozhodnutia, zjavne nemal žiadnu súvislosť s predmetom sporu vo veci samej, pretože inak by bol spochybnený výklad vnútroštátneho práva vykonaný vnútroštátnym súdom, ktorý v rámci konania upraveného v článku 267 ZFEÚ prislúcha výlučne jemu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júna 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, bod 25, ako aj z 1. októbra 2019, Blaise a i., C-616/17, EU:C:2019:800, bod 37).
- 33 Toto konštatovanie nemôže spochybniť okolnosť, že žaloba B. proti rozhodnutiu o návrate, ktoré bolo voči nej prijaté, bola podaná až 28. novembra 2017, zatiaľ čo spor vo veci samej sa týka nároku na sociálnu pomoc v období od 23. novembra 2017 do 31. januára 2018. Táto okolnosť totiž v každom prípade neznamená, že by položená otázka mala zjavne hypotetickú povahu, pokiaľ ide o obdobie od 28. novembra 2017 do 31. januára 2018.

- 34 Navyše ako zdôrazňuje Komisia, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že určité záruky v období pred návratom, ktoré môžu zahŕňať zabezpečenie základných potrieb dotknutej osoby, musia byť podľa článku 14 ods. 1 smernice 2008/115 zabezpečené v situáciách, keď je dotknutý členský štát povinný poskytnúť tejto osobe opravný prostriedok s automatickým odkladným účinkom proti rozhodnutiu o návrate, ktoré bolo voči nej prijaté, aj keď sa táto osoba na území dotknutého členského štátu zdržiava neoprávnene (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 53, 55 a 58 až 60).
- 35 Za týchto podmienok okolnosť, že B. mala podľa belgickej právnej úpravy prípadné iné procesné možnosti na získanie nároku na sociálnu pomoc, aj keby bola existencia tejto okolnosti preukázaná, nemôže mať za následok neprípustnosť položenej otázky. Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd nepovažoval túto okolnosť za prekážku, aby B. platne podala žalobu vo veci samej, nemôže totiž táto okolnosť vylúčiť, že odpoveď na túto otázku je na účely rozhodnutia sporu vo veci samej potrebná.
- 36 Takisto námietka belgickej vlády, že vnútroštátny súd nemá podľa pravidiel vnútroštátneho práva právomoc rozhodnúť o odkladnom účinku žaloby podanej proti rozhodnutiu o návrate, nemôže sama osebe viesť k neprípustnosti tejto otázky, pretože Súdnemu dvoru neprislúcha spochybňovať posúdenie, ktoré vykonal vnútroštátny súd týkajúce sa vnútroštátnych pravidiel o organizácii súdov a o súdnych konaniach (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júna 2015, Gauweiler a i., C-62/14, EU:C:2015:400, bod 26, ako aj z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 30).
- 37 Pokiaľ sa okrem toho táto vláda odvoláva na nedávny rozsudok Cour de cassation (Kasačný súd), ktorý môže poskytnúť odpovede na otázky vnútroštátneho súdu, treba pripomenúť, že aj keby bol vnútroštátny súd viazaný riešením prijatým v tomto rozsudku, táto okolnosť ho nemôže zbaviť možnosti stanovenej v článku 267 ZFEÚ obrátiť sa na Súdny dvor s otázkami týkajúcimi sa výkladu práva Únie, ktoré mu umožnia vydať rozsudok v súlade s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. júna 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 42).
- 38 V treťom rade belgická vláda tvrdí, že Súdny dvor nemá právomoc podať výklad článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) v prejednávanej veci. Tento článok sa totiž uplatní len v rámci pôsobnosti práva Únie. Vnútroštátny súd síce uvádza niektoré ustanovenia smernice 2008/115, nevymedzuje však súvislosť medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou dotknutou vo veci samej, hoci je povinný tak urobiť na základe článku 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
- 39 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že návrh na začatie prejudiciálneho konania musí v súlade s článkom 94 písm. c) rokovacieho poriadku obsahovať uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosť, ktorú vnútroštátny súd vidí medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou v spore vo veci samej.
- 40 V prejednávanej veci sa javí, že vnútroštátny súd povinnosť stanovenú v článku 94 písm. c) rokovacieho poriadku splnil, keďže uviedol, akú súvislosť vidí v belgickom práve medzi účinkami rozhodnutia o návrate a obmedzením nároku na sociálnu pomoc v situácii, o akú ide vo veci samej, a jednak aké má pochybnosti o konkrétnych dôsledkoch, ktoré treba v tejto situácii vyvodiť z rozsudku z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453).
- 41 Vzhľadom na to, že tento súd okrem toho určil, že rozhodnutie vo veci samej závisí od uplatnenia pravidiel stanovených v smernici 2008/115 týkajúcich sa opravného prostriedku proti rozhodnutiu o návrate, nemožno v prejednávanej veci spochybniť právomoc Súdneho dvora podať výklad článku 47 Charty.
- 42 Vzhľadom na uvedené úvahy je potrebné na položenú otázku odpovedať.

O veci samej

- 43 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, za akých podmienok sa články 5 a 13 smernice 2008/115 v spojení s článkom 19 ods. 2 a článkom 47 Charty majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o spore v oblasti sociálnej pomoci, ktorého výsledok závisí od prípadného pozastavenia účinkov rozhodnutia o návrate prijatého voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny trpiaceho vážnou chorobou, musí vychádzať z toho, že žaloba o neplatnosť a o pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia má automaticky za následok pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia, aj keď také pozastavenie z uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy nevyplýva.
- 44 Najprv treba pripomenúť, že podľa článku 13 ods. 1 a 2 smernice 2008/115 sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny poskytne účinný opravný prostriedok na to, aby mohol napadnúť rozhodnutie o návrate, ktoré bolo voči nemu prijaté, avšak tento opravný prostriedok nemá nevyhnutne odkladný účinok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 43 a 44).
- 45 Povaha uvedeného opravného prostriedku však musí byť určená v súlade s článkom 47 Charty, podľa ktorého každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie boli porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom, a v súlade so zákazom vyhostenia alebo vrátenia zaručeným predovšetkým v článku 19 ods. 2 Charty a v článku 5 smernice 2008/115 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 45 a 46, ako aj z 19. júna 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, body 52 a 53).
- 46 Súdny dvor z vyššie uvedených úvah vyvodil, že na to, aby sa vo vzťahu k dotknutému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny zabezpečilo dodržanie požiadaviek vyplývajúcich z článku 47 Charty a zo zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, musí mať opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu o návrate automatický odkladný účinok, pretože výkon takého rozhodnutia môže tohto štátneho príslušníka vystaviť reálnemu riziku, že sa s ním bude zaobchádzať v rozpore s článkom 19 ods. 2 Charty (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. júna 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, bod 56).
- 47 Je to tak najmä v prípade, keď výkon rozhodnutia o návrate môže dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny vystaviť vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 53).
- 48 V prvom rade vnútroštátnemu zákonodarcovi prislúcha prijať opatrenia potrebné na to, aby bola táto povinnosť splnená. Môže prípadne zmeniť svoju právnu úpravu tak, aby zabezpečil, že opravný prostriedok podaný štátnym príslušníkom tretej krajiny má v situáciách uvedených v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku automatický odkladný účinok (pozri analogicky rozsudok z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 65).
- 49 Vzhľadom na to, že právo Únie presne nedefinuje konkrétne podmienky opravného prostriedku s automatickým odkladným účinkom proti rozhodnutiu o návrate, ktorého podanie musí byť umožnené, majú členské štáty v tejto súvislosti určitú mieru voľnej úvahy.
- 50 V rámci organizácie postupov pre podanie opravných prostriedkov proti rozhodnutiu o návrate môže teda členský štát na tento účel stanoviť osobitný opravný prostriedok, ktorý dopĺňa žalobu o neplatnosť bez odkladného účinku, ktorú možno proti tomuto rozhodnutiu tiež podať, pokiaľ sú uplatniteľné vnútroštátne procesné pravidlá dostatočne presné, jasné a predvídateľné, aby umožňovali osobám podliehajúcim súdnej právomoci poznať s istotou svoje práva (pozri analogicky rozsudok z 8. marca 2017, Euro Park Service, C-14/16, EU:C:2017:177, bod 40).

- 51 Navyše keďže belgická vláda tvrdí, že opravný prostriedok s automatickým odkladným účinkom by mal byť zaručený len proti rozhodnutiu o odsune, a nie proti rozhodnutiu o návrate, treba zdôrazniť, že z bodov 44 až 49 rozsudku z dnešného dňa, CPAS de Seraing (C-402/19) vyplýva, že súdna ochrana zaručená štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, voči ktorému bolo vydané rozhodnutie o návrate, ktorého výkon by ho mohol vystaviť reálnemu riziku zaobchádzania v rozpore s článkom 19 ods. 2 Charty, by bola nedostatočná, ak by tento štátny príslušník tretej krajiny nemal k dispozícii opravný prostriedok s automatickým odkladným účinkom proti tomuto rozhodnutiu od jeho doručenia.
- 52 Pokiaľ okrem toho táto vláda tvrdí, že belgická právna úprava je v súlade s právom Únie, treba pripomenúť, že systém spolupráce zavedený článkom 267 ZFEÚ je založený na jasnom rozdelení právomocí medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom. V konaniach začatých podľa tohto článku prislúcha výklad vnútroštátnych ustanovení vnútroštátnym súdom, a nie Súdnemu dvoru, a Súdnemu dvoru neprislúcha vyslovovať sa k zlučiteľnosti predpisov vnútroštátneho práva s ustanoveniami práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. decembra 1981, Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten, 272/80, EU:C:1981:312, bod 9, a z 30. apríla 2020, CTT – Correios de Portugal, C-661/18, EU:C:2020:335, bod 28).
- 53 V tejto súvislosti vnútroštátnym súdom prináleží, aby pri zohľadnení všetkých predpisov vnútroštátneho práva a pri uplatnení výkladových metód vyložili tieto pravidlá v súlade so smernicou 2008/115 a prípadne zmenili ustálenú judikatúru, ak vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s touto smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. mája 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402, body 69 a 70).
- 54 Na druhej strane, podľa zásady prednosti práva Únie každý vnútroštátny súd, pokiaľ nemôže vnútroštátnu právnu úpravu vyložiť v súlade s požiadavkami práva Únie, je pri rozhodovaní v rámci svojej právomoci povinný ako orgán členského štátu neuplatniť v spore, ktorý mu bol predložený, žiadne vnútroštátne ustanovenie odporujúce ustanoveniu práva Únie, ktoré má priamy účinok (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 58 a 61, ako aj zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 139).
- 55 Z judikatúry Súdného dvora pritom vyplýva, že článok 47 Charty je sám osebe postačujúci a nemusí byť spresnený ustanoveniami práva Únie alebo vnútroštátneho práva na to, aby jednotlivcom priznával samostatne uplatniteľné právo (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. apríla 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 78, ako aj zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 140).
- 56 To isté platí pre článok 13 ods. 1 smernice 2008/115, takže povaha opravného prostriedku upraveného v tomto ustanovení sa musí určiť v súlade s článkom 47 Charty, ktorý je potvrdením zásady účinnej súdnej ochrany (rozsudok zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 141).
- 57 Pokiaľ by teda vnútroštátny súd dospel k záveru, že belgická právna úprava neposkytuje štátnemu príslušníkovi tretej krajiny nachádzajúcemu sa v situácii opísanej v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku opravný prostriedok proti rozhodnutiu o návrate, ktorý je upravený presnými, jasnými a predvídateľnými pravidlami a s ktorým je spojené automatické pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia, prináležalo by mu konštatovať, že žaloba podaná týmto štátnym príslušníkom tretej krajiny o neplatnosť a o pozastavenie výkonu rozhodnutia o návrate, ktoré voči nemu bolo prijaté, má odkladný účinok, a prípadne upustiť od uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá by odkladný účinok tejto žaloby vylučovala (pozri analogicky rozsudky z 5. júna 2018, Kolev a i., C-612/15, EU:C:2018:392, bod 66; z 29. júla 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, bod 77, ako aj zo 14. mája 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 144).

- 58 Pokiaľ by sa naopak vnútroštátny súd domnieval, že taký opravný prostriedok v belgickom práve existuje a dotknutá osoba ho nevyužila, hoci by tento opravný prostriedok viedol k automatickému pozastaveniu výkonu rozhodnutia o návrate, ktoré voči nej bolo prijaté, nebol by vnútroštátny súd povinný upustiť od uplatnenia vnútroštátnych procesných pravidiel, aby mohol konštatovať, že žaloba tejto osoby o neplatnosť a o pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia má odkladný účinok.
- 59 Okrem toho okolnosť, že vnútroštátny súd nemá na základe belgickej právnej úpravy právomoc rozhodnúť o žalobe o neplatnosť a o pozastavení výkonu rozhodnutia o návrate, o ktoré ide vo veci samej, nemôže brániť tomu, aby mohol tento súd priamo uplatniť pravidlá práva Únie na účely rozhodnutia o predbežnej otázke, ktoré je nevyhnutné na vyriešenie sporu, ktorý mu bol predložený a ktorý sa týka prípadného automatického odkladného účinku tejto žaloby podanej na iný súd podľa článku 13 ods. 1 smernice 2008/115 v spojení s článkami 19 a 47 Charty.
- 60 Aj keď totiž v situácii, o akú ide vo veci samej, nemá vnútroštátny súd právomoc nariadiť pozastavenie výkonu rozhodnutia o návrate stanovené v článku 13 ods. 2 smernice 2008/115, ktorú belgický zákonodarca priznal inému súdu, prináleží mu však, aby na účely vyriešenia sporu, ktorý mu bol predložený, overil, či opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu spĺňa podmienky potrebné na to, aby mal odkladný účinok, ktorý musí nastať automaticky a ktorý je záväzný pre všetky vnútroštátne orgány v rámci ich príslušných právomocí, a to vrátane vnútroštátnych súdov rozhodujúcich v oblasti sociálnej pomoci.
- 61 Vnútroštátny orgán, ktorý má v takejto situácii rozhodnúť, však nemá povinnosť všeobecne konštatovať, že z dôvodu nedostatkov uplatniteľnej vnútroštátnej právnej úpravy má každý opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu o návrate automatický odkladný účinok, keďže ako bolo pripomenuté v bode 44 tohto rozsudku, tento druh opravného prostriedku takýto účinok na základe práva Únie za všetkých okolností nemá.
- 62 Tomuto orgánu preto prináleží overiť, či sú vo veci, ktorú prejednáva, splnené podmienky, ktorým podlieha záruka tohto účinku v práve Únie, a to v závislosti od situácie dotknutej osoby.
- 63 Z judikatúry Súdneho dvora uvedenej v bode 47 tohto rozsudku však vyplýva, že takýto automatický odkladný účinok musí byť nevyhnutne zaručený pri opravných prostriedkoch podaných proti rozhodnutiu o návrate, ktorého výkon „môže“ vystaviť dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý trpí vážnou chorobou, „vážnemu riziku“ podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu.
- 64 V tomto kontexte na účely posúdenia, či výkon rozhodnutia o návrate, ktorý je predmetom opravného prostriedku, „môže“ vystaviť dotknutú osobu takémuto riziku, vnútroštátny orgán nemusí rozhodnúť o tom, či výkon tohto rozhodnutia toto riziko skutočne spôsobuje.
- 65 Ak by sa totiž prijalo takéto riešenie, podmienky uplatnenia automatického odkladného účinku by splynuli s podmienkami, ktorým podlieha úspech opravného prostriedku podaného proti rozhodnutiu o návrate. To by na jednej strane znamenalo, že by bol narušený preventívny rozmer odkladného účinku opravného prostriedku podaného proti tomuto rozhodnutiu, a na druhej strane, že každý orgán, ktorý má z tohto odkladného účinku vyvodiť dôsledky, by musel v praxi sám vykonať preskúmanie, ktoré prináleží súdu príslušnému rozhodnúť o zákonnosti rozhodnutia o návrate.
- 66 Takýto orgán sa preto musí obmedziť na posúdenie, či opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu o návrate obsahuje argumentáciu, ktorá má preukázať, že výkon tohto rozhodnutia by štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý trpí vážnou chorobou, vystavil vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu, a ktorá sa nezdá byť zjavne nedôvodná. Ak je to tak, musí tento orgán vychádzať z toho, že výkon rozhodnutia o návrate je podaním tohto opravného prostriedku automaticky pozastavený, a musí z toho v rámci svojej právomoci vyvodiť nevyhnutné dôsledky.

- 67 Touto povinnosťou nie je dotknuté právo členských štátov určiť vnútroštátne pravidlá o organizácii súdov a o súdnych konaniach a v ich rámci stanoviť, že rozhodnutie o odkladnom účinku opravného prostriedku proti rozhodnutiu o návrate, ktoré prijal súd príslušný rozhodnúť o takomto opravnom prostriedku, je záväzné pre orgány a súdy, ktoré majú rozhodnúť o zárukách, na ktoré má v oblasti sociálnej pomoci nárok dotknutý štátny príslušník tretej krajiny.
- 68 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že články 5 a 13 smernice 2008/115 v spojení s článkom 19 ods. 2 a článkom 47 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o spore v oblasti sociálnej pomoci, ktorého výsledok závisí od prípadného pozastavenia účinkov rozhodnutia o návrate prijatého voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny trpiaceho vážnou chorobou, musí vychádzať z toho, že žaloba o neplatnosť a o pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia má automaticky za následok pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia, aj keď také pozastavenie z uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy nevyplýva, pokiaľ:
- táto žaloba obsahuje argumentáciu, ktorá má preukázať, že výkon tohto rozhodnutia by tohto štátneho príslušníka tretej krajiny vystavil vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu, a ktorá sa nezdá byť zjavne nedôvodná, a
 - táto právna úprava nestanovuje iné opravné prostriedky, ktoré sú upravené presnými, jasnými a predvídateľnými pravidlami, a s ktorými je spojený automatický odklad výkonu takéhoto rozhodnutia.

O trovách

- 69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Články 5 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, v spojení s článkom 19 ods. 2 a článkom 47 Charty základných práv Európskej únie sa majú vykladať v tom zmysle, vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o spore v oblasti sociálnej pomoci, ktorého výsledok závisí od prípadného pozastavenia účinkov rozhodnutia o návrate prijatého voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny trpiaceho vážnou chorobou, musí vychádzať z toho, že žaloba o neplatnosť a o pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia má automaticky za následok pozastavenie výkonu tohto rozhodnutia, aj keď také pozastavenie z uplatnenia vnútroštátnej právnej úpravy nevyplýva, pokiaľ:

- **táto žaloba obsahuje argumentáciu, ktorá má preukázať, že výkon tohto rozhodnutia by tohto štátneho príslušníka tretej krajiny vystavil vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu, a ktorá sa nezdá byť zjavne nedôvodná, a**
- **táto právna úprava nestanovuje iné opravné prostriedky, ktoré sú upravené presnými, jasnými a predvídateľnými pravidlami, a s ktorými je spojený automatický odklad výkonu takéhoto rozhodnutia.**

Podpisy